

ОДБРАНА

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ 64

В ЈСКА СРБИЈЕ У МИРОВНИМ МИСИЈАМА

**ОДГОВОРНОСТ
ЗА МИР**

САДРЖАЈ

3	UNEF I – ЕГИПАТ 1956–1967.
4	ONUC – КОНГО 1960–1964.
5	UNYOM – ЈЕМЕН 1963–1964.
6	UNIMOG – ИРАК – ИРАН 1988–1991.
7	UNTAG – НАМИБИЈА 1989–1990.
8	UNAVEM – АНГОЛА 1989–1991.
9	UNMISET – ИСТОЧНИ ТИМОР 2002–2005.
10	ONUB – БУРУНДИ 2004–2006.
11	MONUC – ДР КОНГО 1999.
12	UNMIL – ЛИБЕРИЈА 2003.
13	UNOCI – ОБАЛА СЛОНОВАЧЕ 2004.
14	MINURCAT – ЧАД И ЦЕНТРАЛНОАФРИЧКА РЕПУБЛИКА 2007.
15	UNFICYP – КИПАР 1964.
16	UNIFIL - ЛИБАН 1978.

УГЛЕД И КОРИСТ

Учешће припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама врхунски је интерес не само војске и система одбране, већ и државни интерес усмерен ка јачању спољнополитичког капацитета. За многе земље учешће у мултинационалним операцијама и међународна војна сарадња постали су средство спољне политике које осликава и демократски потенцијал земље.

Значај учешћа у очувању глобалног мира на прави начин препознала је СФРЈ, која је у времену када се у мировној мисији на Синају смењивало око 1.700 припадника тадашње ЈНА имала изузетно повољан спољнополитички положај. Она је предњачила у учешћу у тзв. „плавим шлемовима“, што није случајно јер је имала водећу улогу у покрету несврстаних земаља, а сама држава схватала је да то земљи доноси углед и да од тога има користи.

После паузе од 1991. до 2002. године, СР Југославија се укључила у мировне операције. Нажалост, није постојала изражена свест о томе колико је важно прећи из групе земаља које су корисници безбедности у групу држава које су извозници безбедности. Када се сврстате у групу земаља која обезбеђује мир у свету, постајете партнер.

Задатак Министарства одбране је да војска буде опремљена и обучена да испуњава своје законске обавезе, штити државне интересе, као и интересе грађана ма где они били угрожени у свету.

Учешће у мировним мисијама је и доказ да су припадници војске једне земље на завидном нивоу спремности и обучености, по најбољим међународним стандардима.

Изузетно је значајно што се учешћем у мисијама врши размена искустава и знања, што припадници војске добијају могућност да у реалним условима примене своје способности. Сваки учесник у међународним мировним мисијама на изванредан начин је и амбасадор наше земље, који својим професионалним односом према послу ствара позитивну слику о нашој војсци и држави, повећава њен углед и кредибилитет у свету.

Доказ тога је и медаља УН коју је хируршки тим ВМА, који је боравио у Чаду и Централноафричкој Републици, добио за високе стручне доприносе и изузетан ангажман у оквиру мисије.

Савремени изазови, ризици и претње превазилазе све границе. Чињеница да у Србији постоји све више спремности за учешће у обезбеђивању мира и стабилности или медицинске заштите у региону и свету, у циљу јачања поверења и унапређења националне, регионалне и глобалне безбедности, сврстава нас у ред одговорних држава. Мултинационалне операције су будућност, ту нема дилеме.

Драган ШУТАНОВАЦ
министар одбране

UNEF I ЕГИПАТ 1956–1967.

Мировна мисија Уједињених нација UNEF I трајала је од новембра 1956. до јуна 1967. године. Југословенска народна армија учествовала је у њој са укупно 14.265 припадника у 22 ротације.

Током 1956. године Уједињене нације суочиле су се са озбиљном кризом на Блиском истоку. Мировни споразум између Израела и Египта, који је закључен 1949. године, нарушен је када су израелске оружане снаге, уз подршку снага Велике Британије и Француске, заузеле велике делове египатске територије. До лета 1955. године односи Израела и Египта били су битно нарушени.

Реаговале су Уједињене нације и на основу усвојених резолуција створени су услови за формирање међународних снага и њихово упућивање у зону конфликта.

Мандат мисије UNEF I подразумевао је обезбеђивање и надгледање престанка непријатељстава, укључујући и повлачење оружаних снага Велике Британије, Француске и Израела са египатске територије, односно формирање зоне раздвајања након повлачења.

По првобитној процени, требало је да УН у мисији имају око 6.000 војника. Укупно су 24 државе понудиле учешће својих снага у мисији, а УН су одлучиле да прихвате понуде 10 земаља. Своје војнике послали су Бразил, Канада, Колумбија, Данска, Финска, Индија, Индонезија, Норвешка, Шведска и Југославија. Поред њих, прихваћена је и понуда за помоћ коју су послале САД, Италија и Швајцарска.

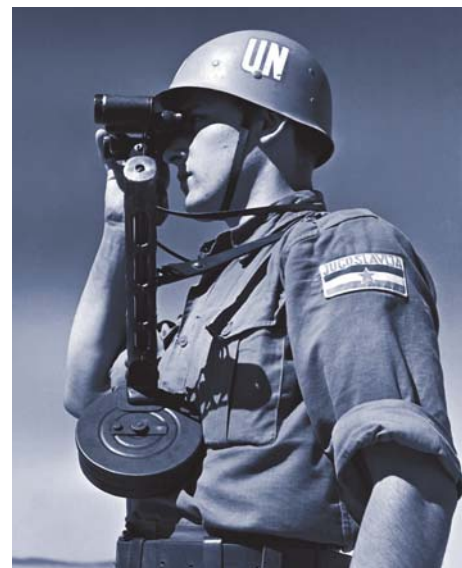
С обзиром на величину подручја које је снаге УН требало да покривају, постојала је хитна потреба за извиђачком јединицом. Југославија је обезбедила један извиђачки батаљон. Претходница југословенских снага, коју је сачињавало 44 људи, превезена је бродовима ЈНА из Шибеника до Порт Саида. По доласку свих снага, три јединице су одмах упућене преко Суец-

ког канала, а потом и четврта. Одред је чинило укупно 765 припадника, са 137 возила.

Главнина југословенских трупа наставила је напредовање и коначно, августа 1957. године, запосела демаркациону линију која се протезала од Ел Ариша до Акапског залива, дужине преко 300 километара, у централном делу Синаја. До демаркационе линије Одред је савладао више од 200 километара пустиње, изградио 170 километара путева и очистио више десетина минских поља.

Предвиђено бројно стање целокупне мисије, 6.000 људи, достигнуто је у фебруару 1957. године доласком бразилског батаљона. Од 1960. број припадника мисије је смањиван – тада их је било 5.102, да би 1966. године износио 3.959 људи. Снаге UNEF I у тренутку повлачења мисије, у мају 1967. године, имале су 3.378 припадника.

Ротација припадника Одрета ЈНА на Синају вршена је на сваких шест месеци. За све време трајања мисије извршене су 22 ротације, са укупно 14.625 припадника. Генерални секретар УН именовao је 3. марта 1964. године пуковника Лазара Мушицког за начелника штаба UNEF-снага. У пери-

На редовном задатку

оду од августа 1964. до јануара 1965. године пуковник Мушицки био је и вршилац дужности команданта мировних снага.

Током трајања мисије погинуло је 8 припадника југословенског Одрета. Један војник погинуо је у минском пољу, док је смрт осталих седам припадника била последица несрећних околности. Рањено је и повређено 56 припадника Одрета, од којих 19 у минским пољима.

Југословенски контингент бројао је и до 21,5% свих снага UNEF I, док су укупни губици Одрета износили 7,5% губитака снага УН.

Долазак југословенских трупа у мировну мисију UNEF I

ОНУС КОНГО 1960–1964.

Мисија УН у Конгу (ОНУС) успостављена је 14. јула 1960. резолуцијом 143 Савета безбедности УН и трајала је до јуна 1964. године. Задатак операције био је да се осигура повлачење белгијских снага, као и да се помогне влади Конга да одржи ред у земљи. Мандат је постепено мењан и укључио је одржавање територијалног интегритета и спречавање грађанског рата, као и одстрањивање страних трупа, паравојних јединица и плаћеника.

У имплементирању свог мандата ОНУС је имао овлашћења да употреби силу, ако је то потребно, како је то утврђено резолуцијама 161 и 169 Савета безбедности из 1961. године. Ова мисија је, по свом мандату, одговорности, величини подручја на којем су извођене операције и броју ангажованог људства, представљала прекретницу у спровођењу мисија УН. У тренутку када је била најбројнија, јула 1961. године, у својој војној компоненти имала је 18.828 људи, уз веома снажну цивилну компоненту.

Република Конго, бивша белгијска колонија, стекла је независност 30. ју-

на 1960. године. Одмах по проглашењу независности отпочели су немири, те је Белгија послала своје трупе како би поново успоставила владавину закона.

Већ 12. јула 1960. године влада Конга затражила је војну помоћ Уједињених нација да би заштитила територијални интегритет Конга и зауставила агресију. Само два дана касније Савет безбедности УН позвао је Белгију да повуче своје трупе из Конга, истовремено формирајући мисију УН. За мање од 48 часова први контингенти трупа УН почели су да стижу у Конго.

Врло брзо мандат мисије УН је промењен. Већ почетком 1961. године, након атентата који је у региону Катанге извршен на бившег премијера Патриса Лумумбу, мисија је ојачана и њен мандат промењен, тако да је могла да употребљава силу како би наметнула мир. Снаге Уједињених нација су се у септембру и децембру 1961, као и у децембру 1962. године, сукобиле са сецесионистичким снагама под командом страних плаћеника, ко-

је су покушале да одвоје провинцију Катанга. Генерални секретар УН, шведски дипломата Даг Хамарскјолд, погинуо је у авионској несрећи 17. септембра 1961. године на путу ка Северној Родезији (сада Замбији), где је требало да се одрже мировни разговори.

Након што је област Катанге реинтегрисана у Конго, у фебруару 1963. године, снаге ОНУС почеле су повлачење из Конга. На захтев владе Конга, УН су одобриле да смањени број војника остане још шест месеци, тако да је повлачење снага УН завршено до краја јуна 1964. године.

Снаге ОНУС чинили су војници из Аргентине, Аустрије, Бразила, Бурме, Канаде, Цејлона, Данске, Етиопије, Гане, Гвинеје, Индије, Индонезије, Ирана, Ирске, Италије, Либерии, Малаја, Малог, Марока, Холандије, Нигерије, Норвешке, Пакистана, Филипина, Сијера Леонеа, Судана, Шведске, Туниса, Уједињених Арапских Емирата и Југославије.

У мисији ОНУС учествовала је ваздухопловна техничка јединица Југословенске народне армије (ЈНА), саставља 21 официр и подофицир. Неслагање са променом мандата мисије Југославија је изразила повлачењем свог контингента у децембру 1960. године.

UN операција у Катанги

УНУОМ ЈЕМЕН 1963–1964.

Мисија Уједињених нација у Јемену установљена је јула 1963. године, са мандатом да надгледа, верификује и извештава о прекиду помоћи Саудијске Арабије ројалистима у Јемену и повлачењу египатских трупа које су подржавале републиканске снаге.

У Јемену је 26. септембра 1962. године извршен државни удар, укинута монархија и проглашена република. Одмах потом почели су оружани сукоби између ројалиста, које је подржавала Саудијска Арабија и републиканских снага, које је подржавао Египат.

Стална мисија Јемена у Уједињеним нацијама, која је тада још увек била одана ројалистима, затражила је крајем новембра 1962. године од генералног секретара УН да испита да ли Египат помаже републиканске снаге. Истовремено је у Њујорк допутовала и нова мисија, састављена од јеменских републиканаца. Питање која мисија заиста представља Јемен коначно је разјашњено 20. децембра 1962. године, када је гласањем одлучено да се, као званични представници Јемена, прихвате републиканци.

Након прелиминарних извештаја са терена, генерални секретар поднео је извештаје у мају и јуну, како би Савет безбедности УН 11. јуна

1963. године усвојио резолуцију 179, која је представљала основу за успостављање мисије UNYOM.

Снаге мисије чинили су војници Аустралије, Канаде, Данске, Гане, Индије, Италије, Холандије, Норвешке, Пакистана, Шведске и Југославије. У раној фази снаге УН састојале су се од 6 војних посматрача, извиђачке јединице од 114 припадника и ваздушне јединице са 50 припадника. Поред њих, сам штаб мисије имао је 28 људи. Главнину снага целе мисије чинио је југословенски извиђачки одред.

Одред ЈНА за Јемен формиран је у јуну 1963. године, и то од снага које

су биле ангажоване у мисији UNEF I на Синају. Њега је чинило 118 припадника који су били привикнути на климатске услове и природу мисије, који су и на Синају и у Јемену били слични.

Демилитаризована зона простирала се дужином од 300 километара на граници између Саудијске Арабије и Јемена и у ширини од 20 километара.

Званичан назив Одрета био је Југословенска извиђачка чета. Посебна пажња посвећена је санитетском обезбеђењу југословенских снага. Сваки вод је у свом саставу имао врло искусне медицинске техничаре.

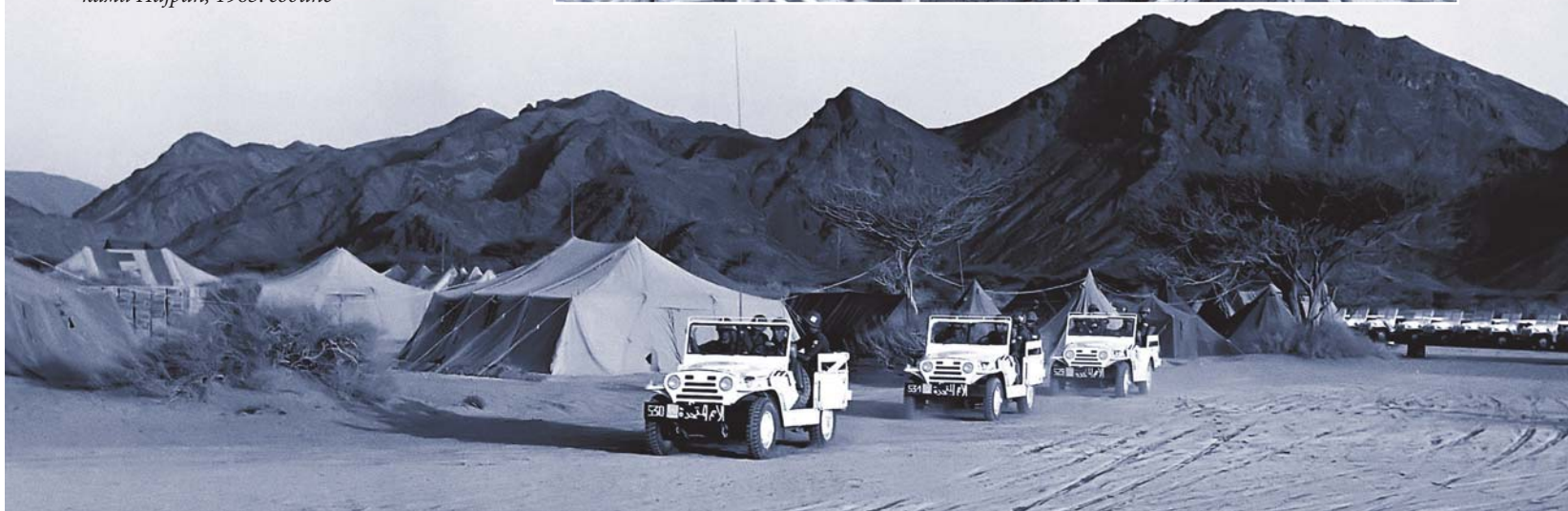
Пуковник Бранко Павловић био је вршилац дужности команданта војног дела мисије у августу и септембру 1963. године.

Мисија UNYOM завршена је 4. септембра 1964. године.

Мајор Поповић (други слева), командант најранског одрета UNYOM током сасијанка по завршењу ваздушне патроле (јун-јул 1963.)

UNYOM патрола најушија камп Најран, 1963. године

УНИМОГ ИРАК – ИРАН 1988–1991.

Укоб између Ирака и Ирана почео је 22. септембра 1980. године, када су ирачке снаге извршиле инвазију на нафтом богату иранску провинцију Хузестан, након низа пограничних инцидената. Нешто касније ирачке снаге преузеле су контролу над целим подручјем делте реке Шат ел Араб.

Током 1986. и 1987. године дошло је до ескалације сукоба. То се није односило само на ескалацију сукоба између зараћених страна, већ су све чешће у Персијском заливу нападани и трговачки бродови и танкери са нафтом.

Почетком јула 1988. године дошло је до озбиљног инцидента, када је ракета са америчког разарача оборила ирански путнички авион усмр-

тивши свих 290 путника и чланова посаде. Током рата који је трајао осам година Ирак је освојио око 2.600 квадратних километара иранске територије. Иран је 17. јула 1988. године обавестио генералног секретара УН да прихвата резолуцију 598, док је Ирак то учинио дан касније.

Коначно, 9. августа 1988. године Савет безбедности УН усвојио је резолуцију 619, којом је формирана посматрачка мисија УНИМОГ, чија је улога била да потврди и надгледа примирје и повлачење свих снага на међународно признате границе.

За команданта посматрачке мисије именован је југословенски генерал-мајор Славко Јовић, који је на тој дужности био две године, од августа 1988. до новембра 1990. године.

Војне посматраче послали су Аргентина, Аустралија, Аустрија, Бангладеш, Канада, Данска, Финска, Гана, Мађарска, Индија, Индонезија, Ирска, Италија, Кенија, Малезија, Нови Зеланд, Нигерија, Норвешка, Перу, Пољска, Сенегал, Шведска, Турска, Уругвај, Замбија и Југославија. Санитетско обезбеђење припадника мисије обезбедила је Аустрија, јединицу за везу Канада, војну полицију Ирска, а ваздухопловну јединицу Нови Зеланд.

Ситуација у региону драстично се погоршала након ирачке инвазије на Кувајт, у августу 1990. године. Положај мисије УНИМОГ погоршао се пошто је Савет безбедности УН 29. новембра 1990. године усвојио резолуцију којом је мултинационалној коалицији одобрена примена свих средстава уколико Ирак до 15. јануара 1991. не повуче своје трупе из Кувајта. Како би осигурао безбедност свог особља, УНИМОГ је повукао особље мисије из Багдада у секторе који су били ближи граници. Након избијања сукоба у Кувајту, 16. јануара 1991. године, сво особље УНИМОГ-а напустило је Ирак и прешло на Кипар и у Иран.

Мисија УНИМОГ коначно је престала са радом 28. фебруара 1991. године. У време повлачења имала је 96 војних посматрача, 16 војних полицајаца и малу санитетску јединицу.

Војна посматрачка група Уједињених нација Ирак-Иран (УНИМОГ) надгледа прекид ватре и повлачење трупа до признатих граница 1988.

Унишћени тенкови у ирачко-иранском рату

UNTAG НАМИБИЈА 1989–1990.

Мисија УН UNTAG започела је у априлу 1989. и трајала је до марта 1990. године. Њен основни задатак био је да осигура рану фазу стицања независности Намибије, као и спровођење слободних и поштених избора. Независна Намибија постала је чланица Уједињених нација у априлу 1990. године.

Споразумом који су потписале Ангола, Куба и Јужна Африка дефинисано је да Јужна Африка прихвата независност Намибије, уз повлачење кубанских трупа из Анголе. Резолуцијом број 629, коју је Савет безбедности усвојио 16. јануара 1989. године, одлучено је да мисија UNTAG у Намибији почне 1. априла 1989. године.

Суштински UNTAG је у основи представљао политичку операцију,

јер је његов мандат био да осигура одржавање слободних и поштених избора у Намибији.

У тренутку када је ниво активности мисије био највиши, око избора који су одржани између 7. и 11. новембра 1989. године, UNTAG је имао 8.000 припадника, од којих 2.000 цивила, 1.500 полицајаца и 4.500 припадника војног дела мисије. Зона мисије је, поред Намибије, обухватала и део Анголе. Главне војне снаге чинили су пешадијски батаљони из Финске, Малезије, Кеније, затим позадински батаљон из Пољске, хеликоптерска јединица Италије, инжињеријска јединица из Аустрије, јединица за везу из Велике Британије, снаге за ваздушни транспорт из САД и административна чета из Данске. Резервне снаге UNTAG

чинила су 4 батаљона из Бангладеша, Тогоа, Венецуеле и Југославије.

Председништво СФРЈ је 23. септембра 1988. године донело одлуку да се, на захтев Савета безбедности УН, упути одред ЈНА јачине 386 лица. Међутим, до краја мисије ниједан од 4 резервна батаљона није ангажован у Намибији. Председништво СФРЈ је у фебруару 1989. године дало сагласност да официри ЈНА учествују као посматрачи у мисији UNTAG.

Од 300 војних посматрача, 291 је био распоређен у Намибији 1. априла. Међу њима је било и 25 официра ЈНА, под чијом командом је у оквиру мисије било 40 официра из 8 земаља.

Човек седи испред гласачког места у близини Рехобота, Намибија

UNTAG надгледа пријављивање гласача у Намибији 1989.

Намибија – две године након независности 1992.

UNAVEM АНГОЛА 1989–1991.

Ангола је стекла независност 1975. године, после ослободилачког рата. Пре тога ова земља је била португалска колонија. У јануару 1975. године португалска влада покушала је да изнађе решење којим би била дефинисана мирна транзиција ка независности са три анголска ослободилачка покрета: MPLA (Movimento Popular de Libertação de Angola), FNLA (Frente Nacional de Libertação de Angola) и UNITA (União Nacional para a Independência Total de Angola). Иако су разговори, који су одржани у португалском граду Алвор, завршени договором, он се ускоро распао и дошло је до нових сукоба. Јужна Африка упутила је трупе у Анголу, борећи се против MPLA, који је подржавао Совјетски Савез и Куба. MPLA се наметнуо као најјача група и 11. новембра 1975. године прогласио је Народну Републику Анголу.

У циљу смиревања ситуације у Анголи постигнут је договор између Кубе и Анголе, којим је било предвиђено постепено повлачење кубанских трупа из Анголе. Ради верификације овог повлачења, УН су успоставиле мисију UNAVEM I.

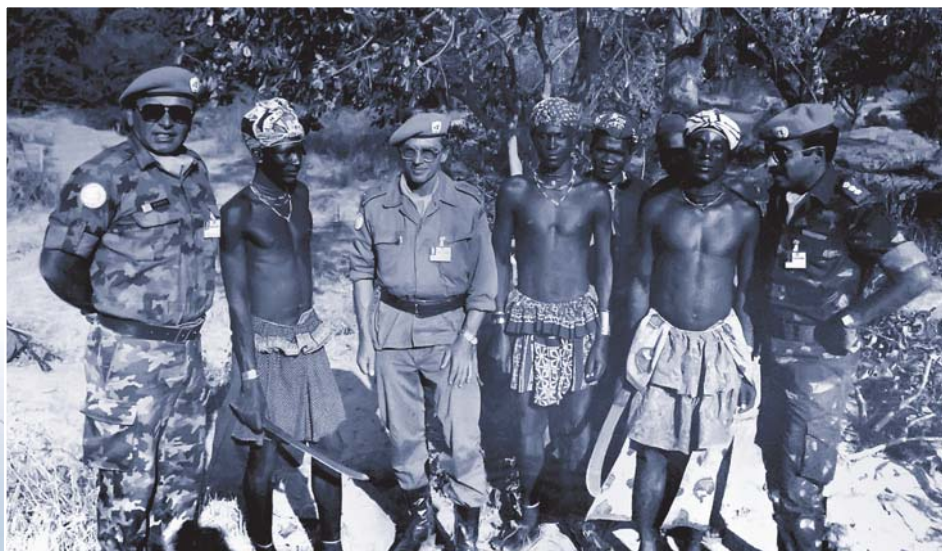
Мисија је успостављена резолуцијом 626 Савета безбедности УН од 20. децембра 1988. године, на захтев Кубе и Анголе.

Мисија је постала оперативна 3. јануара 1989. године, када је првих 18 војних посматрача допутовало у Луанду како би верификовали повлачење првих 450 кубанских војника, које је било планирано за 10. јануар. У мисији је укупно било ангажовано 70 војних посматрача из 10 земаља: Алжир, Аргентина, Бразил, Конго, Чехословачка, Индија, Јордан, Норвешка, Шпанија и Југославија. Свака земља упутила је по 7 војних посматрача.

Комплетно повлачење кубанских трупа из Анголе завршено је 25. маја 1991. године.

У међувремену влада Анголе и покрет UNITA потписали су мировни споразум, након чега је Савет безбедности УН одлучио да мисији УН повери нови мандат и формира мисију UNAVEM II, са задатком да надгледа прекид ватре и одржавање избора. Ангажовано је 350 војних посматрача, 126 полицијских посматрача и 400 цивилних посматрача, који су надгледали спровођење избора. Посматрачи из 24 земље, међу којима је била и Југославија, распоређени су у 46 региона и 12 критичних тачака на целој територији Анголе.

Мандат мисије UNAVEM II трајао је до фебруара 1995, али су се југословенски посматрачи повукли из мисије почетком 1993. године.

Са локалним ситановнишћивом

Пуковник Милејић поред заставе УН у мисији UNAVEM

UNMISSET ИСТОЧНИ ТИМОР 2002–2005.

Источни Тимор постао је тема разматрања у Уједињеним нацијама још 1960. године, иако је тада још увек био португалска колонија. Након што се Португалија 1974. године одрекла свих својих колонија, започеле су активности на мирној транзицији Источног Тимора ка независности.

Нажалост, исте године започели су сукоби унутар земље између оних који су желели независност, са једне и оних који су, са друге стране, тражили припајање Источног Тимора Индонезији. Током 1976. године Источни Тимор је прогласио независност, али су после само девет дана индонезанске трупе извршиле инвазију и прогласиле Источни Тимор 27. индонезанском провинцијом. Уједињене нације нису признале акције Индонезије као легалне.

Савет безбедности УН успоставио је резолуцијом 1246 из 1999. године мисију UNAMET, која је након референдума требало да обезбеди спрово-

ђење одлуке народа Источног Тимора, ма каква она била. Референдум је одржан 30. августа 1999. године и на њему је 78,5% становништва било за независност, док је њих 21,5% било за аутономију унутар Индонезије.

Одмах након објављивања резултата милитантне снаге, које су биле заостанак у Индонезији, уз подршку индонезанских снага, започеле су са кампањом насиља на целој територији. Индонезија се 12. септембра 1999. године сложила да се успостави веће међународно присуство УН у Источном Тимору. Својом резолуцијом 1264, Савет безбедности успоставио је мултинационалне снаге INTERFET, под командом Аустралије, да успоставе мир и сигурност у Источном Тимору. Савет безбедности усвојио је 19. октобра 1999. године резолуцију 1272 и оформио мисију UNTAET, која је имала задатак да помогне изградњу административних капацитета, доставу хуманитарне помоћи, заштиту припадни-

ка УН и локалног становништва, као и помоћ при формирању оружаних снага Источног Тимора.

Проглашењем независности Источног Тимора, 20. маја 2002. године, мисија UNTAET и формално је завршена.

Како би се у Источном Тимору осигурала безбедност и сигурност након проглашења независности, Савет безбедности УН успоставио је 17. маја 2002. године мисију UNMISSET. Мисија се иницијално састојала од 1.250 полицајаца, док је војна компонента бројала 5.000 људи, укључујући и 120 војних посматрача.

Ангажовању официра Србије и Црне Горе као војних посматрача претходило је повлачење тројице америчких војних посматрача због неслагања владе САД са оснивањем Међународног суда за ратне злочине у Хагу и неприхватања његових надлежности. На основу позива УН од 31. маја 2002. године, донета је одлука о учешћу у мисији.

Прва група од три војна посматрача учествовала је у мисији од јуна 2002. до јула 2003. године, док је друга група посматрача од два члана била ангажована у мисији од јуна 2003. до јуна 2004. године.

Мандат мисије UNMISSET завршен је маја 2005. године.

Поглед на спаљене зграде на улици у Дилију, 2000.

ОНУВ БУРУНДИ 2004–2006.

Савет безбедности УН, у складу са Поглављем 7 Повеље Уједињених нација, донео је 21. маја 2004. године одлуку да започне мисију УН у Бурундију (ОНУВ). Мисија је требало да почне већ 1. јуна исте године, а њен циљ била је помоћ при успостављању нарушеног мира у земљи и националног помирења, како је то дефинисано Споразумом из Аруше, који је потписан 28. августа 2000. године.

Одлуком Савета безбедности дефинисано је да ће се ОНУВ састојати од највише 5.650 људи, укључујући у оквиру своје војне компоненте 200 посматрача и 125 штабних официра, до 120 полицајаца и одговарајући број цивилног особља. ОНУВ је овлашћен да користи сва расположива средства како би обезбедио поштовање прекида ватре, изврши разоружавање и демобилизацију локалних бораца као део националног програма за разоружавање, демобилизаци-

ју и реинтеграцију бораца, као и надгледање илегалних токова дотурања наоружања.

Мисија је била најбројнија 30. септембра 2005. године, када је имала укупно 5.665 униформисаних припадника, укључујући 168 војних по-

сматрача и 97 полицајаца. Поред њих, у мисији је било ангажовано и 316 цивилних припадника мисије, које је подржавало 383 припадника локалног особља и 156 УН волонтера.

Министарство одбране Србије и Црне Горе започело је учешће у овој мисији 11. септембра 2004, са два војна посматрача, а завршило 21. септембра 2006. године, са укупним учешћем од три посматрача.

Припадник Војске Србије са децом Бурундија

Поглед на јужноафричког мировњака Операције Уједињених нација у Бурундију који патролира водама језера Танганика, 2004.

MONUC ДР КОНГО од 1999.

Вједињене нације успоставиле су мисију (MONUC) у Демократској Републици Конго 30. новембра 1999. године, у складу са Поглављем VII и VIII Повеље УН, те Резолуцијом 1279 Савета безбедности. Резолуција је уследила након потписивања Споразума о прекиду ватре у Лусаки, јула исте године, између Конга и пет регионалних држава. Мисија је у почетку имала задатак да надгледа прекид ватре и дезангажовање снага свих сукобљених страна потписница Споразума из Лусаке. Касније, низом нових резолуција, Савет безбедности УН проширио је мандат ове мисије.

Грађански рат у Конгу је за само 5 година (од 1998. до 2003) однео око 4 милиона жртава.

Припадници војног контингента MONUC су из Бангладеша, Белгије, Бенина, Боливије, Босне и Херцеговине, Буркине Фасо, Камеруна, Канаде, Кине, Чешке, Данске, Египта, Француске,

Гане, Гватемале, Индије, Индонезије, Ирске, Јордана, Кеније, Малава, Малезије, Малија, Монголије, Марока, Мозамбика, Непала, Нигера, Нигерије, Норвешке, Пакистана, Парагваја, Перуа, Пољске, Румуније, Руске Федерације, Сенегала, Србије, Јужне Африке, Шпаније, Шриланке, Шведске, Швајцарске, Туниса, Украјине, Велике Британије, Уругваја, Јемена и Замбије. Припадници полицијских снага су из 23 земље.

Министарство одбране Републике Србије и Војска Србије учествују у мисији од 7. марта 2003. године са шест припадника, односно два тима за ваздушну евакуацију (АМЕТ) који су стационарни у Киншаси. Сваки тим састоји се од једног лекара и два техничара. Ротације припадника Војске Србије врше се на сваких 6 месеци.

Основна улога ових АМЕТ тимова јесте ваздушна евакуација тешко оболелих, повређених или рањених

пацијената. У току евакуације пацијенту се пружа интензивна медицинска нега и третман. С обзиром на величину и бројност мисије, као и чињеницу да је подручје извођења операција величине западне Европе, оне пацијенте који се не могу збринуту на нивоу један и пољској болници нивоа два, АМЕТ тимови евакуишу у болницу трећег нивоа, која се налази у главном граду Конга, Киншаси. Овај тип ваздушне евакуације изводе АМЕТ тимови из Марока, Јужноафричке Републике и Пакистана.

Најтеже пацијенте који се не могу збринуту у болници у Киншаси, ваздушним путем евакуишу српски АМЕТ тимови у болницу нивоа четири, која се налази у Преторији, Јужноафричка Република. Најчешћа рута којом се врши евакуација јесте Киншаса–Преторија, што представља раздаљину од 3.800 километара или 4 сата лета млазним авионом. Поред тога српски АМЕТ тимови врше и задатке медицинске репатријације припадника УН у њихове матичне земље (Русија, Пакистан, Индија...).

UNMIL ЛИБЕРИЈА од 2003.

Мисија Уједињених нација у Либерии (UNMIL) успостављена је Резолуцијом Савета безбедности УН 1509 од 19. септембра 2003. године, након потписивања мировног споразума у Акри, Гана. Мандат мисије је подршка и имплементација мировног споразума, заштита припадника УН и цивилног становништва, подршка хуманитарним и активистима за заштиту људских права, као и подршка реформи система националне безбедности, укључујући тренинг полицијских снага и формирање нових, реструктурираних оружаних снага.

Грађански рат у Либерии за последицу је имао око 150.000 жртава, углавном цивила, потпуни колапс правног система и реда у земљи и око 850.000 избеглица, што у самој Либерии, што у околним земљама.

С обзиром на то да је дошло до наглог погоршања ситуације на терену, Савет безбедности УН донео је, 1. августа 2003. године, резолуцију 1497, којом је дефинисано формирање мултинационалних стабилизационих снага. Новим резолуцијама, као део мандата мисије, Савет безбедности УН је уврстио и обавезу задржавања бившег председника Либерии Чарлса Тејлора у случају његовог повратка у Либерии и његово изручивање надлежном суду како би одговарао за злочине против човечности. Суђење Чарлсу Тејлору је у току у Међународном суду у Хагу.

Мисија УН броји 10.427 униформисаних припадника, 1.318 полицајаца, 448 припадника међународног цивилног особља, 998 локалног цивилног особља и 205 УН волонтера. Припадници војног дела мисије долазе из Бангладеша, Бенина, Боливије, Бразила, Бугарске, Кине, Хрватске, Данске, Еквадора, Египта, Ел Салвадора, Етиопије, Финске, Француске, Гамбије, Гане, Индонезије, Јордана, Киргистана, Малезије, Малија, Молдавије, Монголије, Црне Горе, Намибије, Непала, Нигера, Нигерије, Пакистана, Парагва-

ја, Перуа, Филипина, Пољске, Републике Кореје, Румуније, Руске Федерације, Руанде, Сенегала, Србије, Тогоа, Украјине, САД, Јемена, Замбије и Зимбабвеа.

Министарство одбране и Војска Србије учествују у мировној опера-

цији у Либерии (UNMIL) од 10. децембра 2003. године, када су два војна посматрача упућена у мисију. После три месеца број војних посматрача повећан је на три, а после следећа два месеца на шест, како би 5 година након тога био смањен на четири, колико износи и сада. У мисији УН у Либерии, поред српских војних посматрача, учествују и припадници Министарства унутрашњих послова у делу полицијских снага.

Тежак рад у руднику дијаманата

UNOCI ОБАЛА СЛОНОВАЧЕ ОД 2004.

Взевши у обзир да је ситуација у Обали Слоноваче претила да угрози међународни мир и безбедност у региону, Савет безбедности УН, у складу са Поглављем VII Повеље УН, 27. фебруара 2004. године донео је резолуцију 1528, којом је успостављена мисија УН у Обали Слоноваче (UNOCI).

Након добијања независности 1960. године, Обала Слоноваче је дуже од 30 година имала политичку стабилност и релативан социјално-економски просперитет под владавином свог првог лидера, све до његове смрти, 1993. године. Након тога дошло је до политичке нестабилности која траје и данас.

Поред више покушаја решавања сукоба мирним путем, значајнији напредак постигнут је када су се сукобљене стране сложиле да учествују на разговорима који су заказани у Француској на иницијативу француског министра спољних послова До-

миника де Вилпена, у јануару 2003. године. Ти разговори завршени су потписивањем споразума, али је имплементација одмах наишла на тешкоће услед масовних и насилних демонстрација због планиране предаје положаја министра одбране и унутрашњих послова побуњеницима.

Мисија УН у Обали Слоноваче (UNOCI) постала је оперативна 4. априла 2004. године. У мисији је ангажовано 8.544 униформисане особе, укључујући и 196 војних посматрача и 1.154 полицајаца, којима помажу 400

припадника цивилног особља УН, 695 локалног особља и 289 УН волонтера.

Припаднике војног дела мисије обезбедили су Бангладеш, Бенин, Боливија, Бразил, Чад, Кина, Еквадор, Египат, Ел Салвадор, Етиопија, Француска, Гамбија, Гана, Гватемала, Гвинеја, Индија, Ирска, Јордан, Молдавија, Мароко, Намибија, Непал, Нигер, Нигерија, Пакистан, Парагвај, Перу, Филипини, Пољска, Република Кореја, Румунија, Руска Федерација, Сенгал, Србија, Танзанија, Того, Тунис, Уганда, Уругвај, Јемен, Замбија и Зимбабве.

Министарство одбране Републике Србије и Војска Србије учествују у мировној операцији UNOCI у Обали Слоноваче од 1. маја 2004. године, са три војна посматрача.

Мировњаци УН разоружавају милишаншине групе, 2007.

UNOCI и француске снаге врше вежбе контроле демонстрација, 2009.

MINURCAT ЧАД И ЦЕНТРАЛНОАФРИЧКА РЕПУБЛИКА од 2007.

Мисија УН у Централноафричкој Републици и Чаду (MINURCAT) успостављена је резолуцијом Савета безбедности УН 1778 од 25. септембра 2007. године, како би допринела заштити цивила, промовисала људска права и владавину закона, као и регионални мир. Резолуцијом 1861 Савет безбедности је 14. јануара 2009. године ауторизовао формирање војне компоненте мисије MINURCAT, која је тиме наследила војне снаге Европске уније (EUFOR). Пренос овлашћења између снага EUFOR и мисије MINURCAT извршено је 15. марта 2009. године.

Припадници војног дела мисије су из армија Албаније, Аустрије, Бангладеша, Бенина, Бразила, Буркине Фасо, Камбоџе, Демократске Републике Конго, Хрватске, Египта, Етиопије, Финске, Гане, Ирске, Кеније, Малава, Малија, Монголије, Намибије, Непала, Нигерије, Норвешке, Пакистана, Пољске, Русије, Руанде, Сенегала, Србије, Тогоа, Туниса, САД и Јемена.

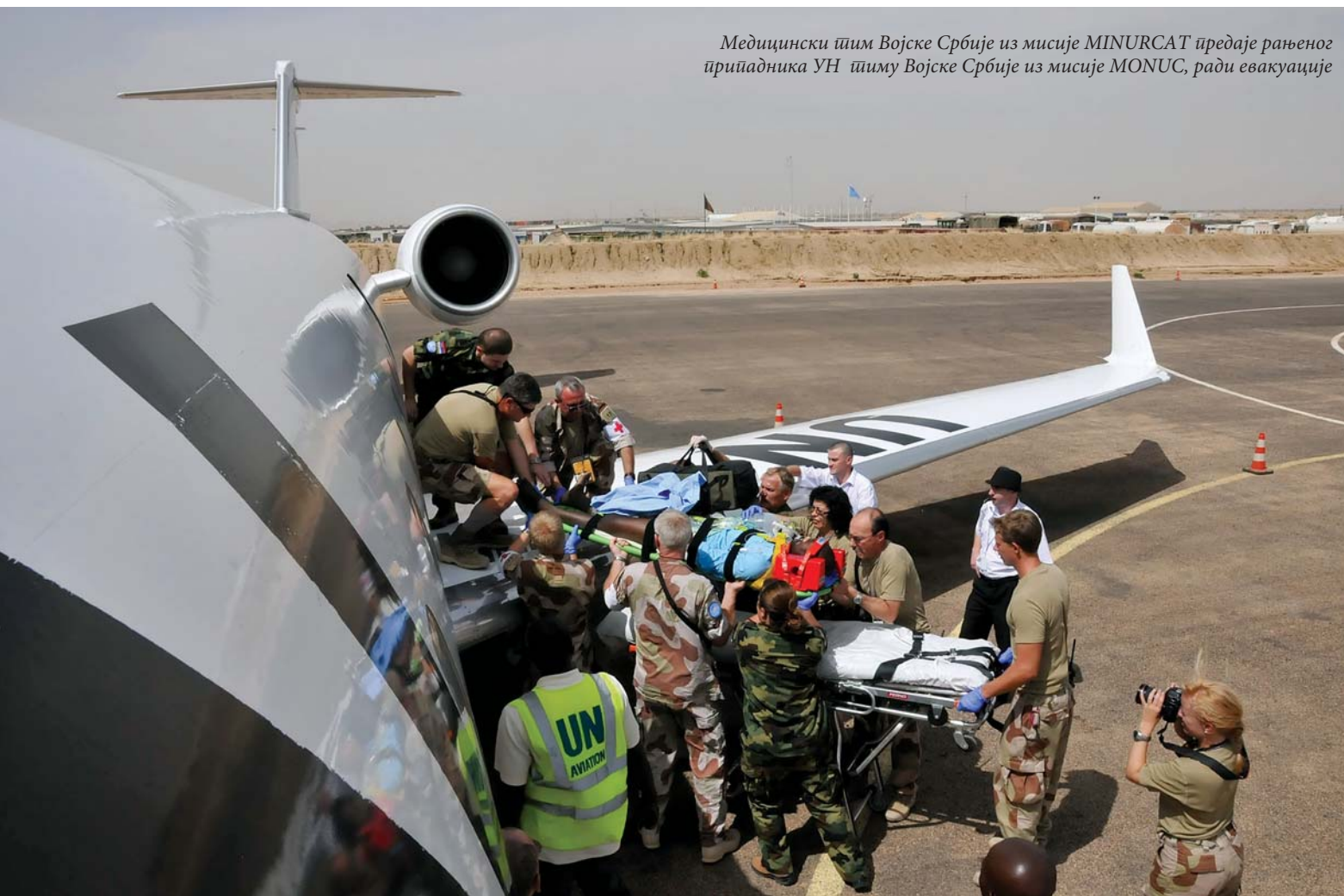
Народна скупштина Републике Србије донела је 9. јуна 2009. године Одлуку о учешћу припадника санитетске службе Министарства одбране и Војске Србије, у саставу норвешког контингента, у мировној мисији Уједиње-

них нација у Чаду. Српски мировњаџи су од јуна 2009. до маја 2010. године учествовали у саставу норвешко-српске пољске болнице, док су од маја до децембра 2010. године учествовали као самостални контингент.

Прва ротација српских мировњаџа имала је 6 припадника, док је у другој ротацији у њој учествовао 21 припадник. Норвешко-српска војна болница у Абешеу представљала је одлично опремљену болницу другог нивоа здравствене заштите, у којој су збрињавани не само припадници УН.

Посебан значај ангажовања српских мировњаџа има и чињеница да су у Чаду, осим збрињавања припадника УН, они помагали и локалном становништву. Много невиних живота било би изгубљено да није било норвешких и српских лекара и медицинских техничара, који су се трудили да пружању помогну свима којима је помоћ била потребна.

Медицински тим Војске Србије из мисије MINURCAT предаје рањеног припадника УН тиму Војске Србије из мисије MONUC, ради евакуације

UNFICYP КИПАР од 1964.

Република Кипар стекла је независност 16. августа 1960. године. Устав, који је проглашен истога дана када је проглашена независност, имао је за циљ да заштити интересе заједница кипарских Грка и Турака. Међутим, од самог почетка било је значајних тешкоћа у његовој примени. Међуетничке тензије довеле су до избијања насиља 21. децембра 1963. године. Шест дана касније састао се Савет безбедности, који је разматрао жалбу Кипра због „агресије“ Турске. Турска је одговорила да Кипар више година крши права заједнице Турака и одбацила оптужбе да је извршила агресију на Кипар.

Након што су пропали покушаји успостављања мира на острву, Кипар и Велика Британија затражили су, 15. фебруара 1964. године, хитну реакцију Уједињених нација. Савет безбедности усвојио је 4. марта 1964. године Резолуцију 186, којом је успостављена Мисија УН на Кипру (UNFICYP) и која је почела са својим активностима 27. марта.

Мандат Мисије је да делује у циљу очувања међународног мира и сигурности, спречавајући поновно избијање насиља и успостављање реда и закона.

Савет безбедности усвојио је низ резолуција које су утицале на функционисање снага UNFICYP, захтевајући од њих да надзиру успостављени прекид ватре. Током година мандат снага UNFICYP донекле се мењао. Оне су наставиле истрагу у свим случајевима насиља и кршења прекида ватре, а реаговање је обухватало ангажовање трупа, усмене и писане протесте због кршења примирја, заштиту сигурносне зоне и разминирање минских поља. Ситуација је остала мирна, а ниво војних активности постепено је смањиван.

Мисија, поред војне, има значајну полицијску компоненту и низ хуманитарних активности, посебно у сарадњи са УНХЦР и УНДП.

Мисија УН на Кипру у оквиру војног дела мисије има 857 припадника, 69 полицајаца, 40 припадника међуна-

родног цивилног особља и 111 локалног цивилног особља. Припадници војног дела мисије су из Аргентине, Аустрије, Бразила, Канаде, Чилеа, Хрватске, Мађарске, Парагваја, Перуа, Словачке, Србије и Велике Британије.

Од септембра 2010. године, у оквиру мађарског дела мађарско-словачког контингента учествују и српски мировњаци, са седам припадника у првој ротацији.

UNIFIL ЛИБАН ОД 1978.

Мисија Уједињених нација у Либану, UNIFIL, формирана је Резолуцијом Савета безбедности у марту 1978. године како би потврдила повлачење израелских снага из Либана и помогла либанској влади да поново успостави мир и безбедност.

Већ 15. марта 1978. године Либан је упутио снажан протест Савету безбедности УН због израелске агресије, тврдећи да нема никакве везе са ПЛО. Четири дана касније Савет безбедности УН усвојио је резолуције 425 и 426, којима је позвао Израел да одмах прекине сва оружана дејства и повуче своје трупе са либанске територије. Истовремено је донета одлука да се оформе снаге УН у Либану (UNIFIL), које су у то подручје стигле већ 23. марта, након чега је дошло до привременог смиривања тензија.

Тек 1985. године Израел је извршио делимично повлачење својих трупа, али задржавши контролу над

јужним Либаном. Прошло је петнаест година до тренутка када су Уједињене нације, 17. априла 2000. године, примиле формално обавештење Израела да ће повући своје трупе из Либана до јула исте године, што је и учињено.

Међутим, ново насиље избило је 12. јула 2006. године, када су припадници Хезболаха испалили неколико пројектила на израелску територију, да би потом прешли Плаву линију, напали израелску патролу, заробили два израелска војника, двојицу ранили и убили тројицу. Израел је одговорио нападима на положаје Хезболаха из ваздуха, са копна и мора, али и на мостове и путеве у јужном Либану који су били како у зони, тако и изван зоне одговорности трупа УН.

Савет безбедности УН је резолуцијом 1701 од 11. августа 2006. године позвао Хезболах да одмах обустави

сва оружана дејства, а Израел да се уздржи од офанзивних војних операција у Либану. Истом резолуцијом број припадника мисије значајно је увећан са дотадашњих 2.000 на 15.000 припадника. Први пут су као део мисије ангажоване и морнаричке снаге.

Данас у мисији учествује близу 12.000 припадника оружаних снага из Бангладеша, Белгије, Брунеа, Камбоџе, Кине, Хрватске, Кипра, Данске, Ел Салвадора, Француске, Македоније, Немачке, Гане, Грчке, Гватемале, Мађарске, Индије, Индонезије, Ирске, Италије, Малезије, Непала, Нигерије, Португалије, Катара, Републике Кореје, Сијера Леонеа, Словеније, Шпаније, Србије, Танзаније и Турске.

Од краја 2010. године у мисији, као део шпанског контингента, учествује и 5 припадника Војске Србије.

Текст и фотографије преузети из књиге др Зорана Весића „Војска Србије у мировним мисијама“, која је изашла из штампе у издању Медија центра „Одбрана“.

